

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
2 Octombre st. v.
14 Octombre st. n.

Ese in fie-care duminica.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 40.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Hora regimentului 50.

Redicați cu veselie
Stégul nostru 'ncununat,
Care 'n foc de bătălie
Tot la 'nvingeri ne-a purtat!
Căci vederea lui ne pare
Ca pe cer un curcubeu,
Ce ne duce 'n farmecare
Până sus la Dumnezeu!

Ne deșteptă el în gând;
Voinicia triumfală
Ne 'ncălzește palpitând.
Câte cuie, câte fire,
Ochii noștri 'n el zăresc:
Sunt oglinzi de nemurire
De pe câmpul vitejesc.

Ne simțim ca și 'n bătaie,
Pușcile par că pocnesc,
Tunul urlă, spada taie,
Glonțe 'n șuer ne izbesc.
Vuet muge, vaet plânge,
Cai rinchéză, fumu-i nor;
Stégul sboră crunt de sânge...
„Hurrah!“ — sună 'nvingător!

Par că stăm ér la Custozza,
Monte-Vento, Olioși
Și prin véni ne ferbe forța
S'avem éraš timpi frumoși.
Pentru lege și moșie,
Pentru tronul glorios,
Noi luptăm cu bărbăție
Și murim toți bucuos!

Căci sântem români de o sémă,
Și sântem născuți oșteni;
Vitejia ni e mamă,
Tată — câmp de resboieni;
Arma ni e soră dulce,
Glonțul este frate drag;
Și mărirea ce ne duce
Ni-i mirésa 'n cap cu stég

Pe câmpia cea de luptă
Mulți voinici ni-au sângerat;
Dar ei și cu spada ruptă
Stégul ni l'au apêrat.
Și 'nălțându-l cu mărire,
Fericii ni l'au intins,
Ca ș-o scumpă moștenire
Din trecutul cel nevins

Redicați dar cu mândrie
Stégul nostru 'ncununat,
Care 'n foc de bătălie
Tot la 'nvingeri ne-a purtat!
Căci vederea lui ne pare
Ca pe cer un curcubeu,
Ce ne duce 'n farmecare
Până sus la Dumnezeu!

Iosif Vulcan.

Mórtea lui Miron Costin.

Marele cronicar al Moldovei, Miron Costin, care a continuat Létopisețul țării, ca să nu se uite lucrurile și cursul țării de unde a părăsit a scriere repausatul Urechi Vornicul*, a fost ucis de ómenii lui Constantin Cantemir Vodă bétránul în luna lui decembre a anului 1691.

Nicolae Costin Cronicarul, fiul și continuatorul ilustrului mare logofet de țera-de-jos, consacră acestui fapt, grozav pentru familia sa, câteva rânduri la sfârșitul descrierii ce face în cronicul seu despre domnia lui Cantemir Vodă.*

Dar durerea ce-i pricinuiá aducerea aminte de acest tragic fapt și pôte téma ca nu durerea sa de fiu sê impingă condeul scriitorului după voința ei, l'a împedecat de a face o descriere mai pe lung a cauzelor și o arêtare a istoricului acestei grozâvii; mai cu sémă fiind că se tractă despre un domn despre care ênsuși Nicolae Costin dice că erá „om de țéră Moldovan drept, ... și fôrte vitéz bun, ér la fire blând și cu inimă milostivă, rábdător; cu puțină mânie întéiu, apoi iertător, și nelacom la avere, și îndurător; necárturar, éră slujit și la tóte priceput. Bisericile cu ruga páziá, și cu sfat bun întemeiat; împodobit la cuvinte, dulce-i erá limba lui... la respunsuri gata erá. Vitejii, voincii, slujitorii

* Letopisițele Moldovii publicate de M. Cogălnicean. Iași 1845, tom. II pag. 43.

eră dragi, și-i miluia din cât eră privilegiul în țără*.

De bună seamă însă tăierea capului unui boer atât de strălucit a făcut o forțe mare impresiune asupra spiritelor Moldovenilor din acea epocă. Răspunderea morală a faptului apăsă greu pe inima familiei Cantemir, și decă fiul ucisului a putut se și stăpânescă durerea și pôte chiar mânia, fiul Domnului, care a ordonat această executare, n'a putut se se reție de a istorisi faptul și de a-l povesti așa, încât se nu fie atât de negru, cum pôte mulți îl vedeau pe acel timp. Se întemplă adevă, că precum Nicolae, fiul lui Miron Costin, eră scriitor, așa și Dimitrie, fiul lui Cantemir Vodă eră scriitor și mai mare.

Dimitrie eră pe atunci copil măricel, de vr'o 16 ori 17 ani și se allă în Iași lângă tatăl seu în zilele când s'a întemplat tragicul fapt despre care vorbim. A fost așa dar martor ocular la cele peirecute. Ocasiunea de a descrie cu dea mărunțul acea întemplare o găsi când scriea biografia tatălui seu.* Povestirea are tôte calitățile scrierii eruditului domn al Moldovei, adevă este plină de interesante descrieri în cari este forțe mult dramatic.

Acăsta descriere este cu atât mai interesantă, cu cât ea ne pune sub ochi un fapt, din nenorocire pré des în istoria țerilor românesce. Și anume un domn dintr'una din țeri vré se restörne pe celalalt din scaun; se găsesce totdeuna la aceste ocațiuni o partidă de boeri, cari se rădică din lăuntru asupra domnului lor, conspiră ca se-l restörne pentru fel de fel de cause și promisiuni. Domnul descopere complotul. Prinde pe câți pôte din boeri și le taie capul; cei cari pot, scapă, fug peste granițe, unde pregătesc noue nenorociri țerii. În ~~formă~~ ~~acăsta~~ este descrisă în paginile lui Cantemir, cari le comunic mai jos. Brancovan-Vodă din Țera-românescă vré se restörne pe Constantin Cantemir din scaunul Moldovei. Partidul de boeri moldoveni, cari conspirau, eră sub conducerea lui Miron Costin, care cade victimă dimpreună cu fratele seu Velicicu.

Se pôte pune întrebarea: intru cât povestirea lui Dimitrie Cantemir pôte se fie adevărată? Nu e ușor a răspunde cu siguranță; de și scriitorul, cum am đis, a fost martor ocular al faptelor și pus în pozițiune de a cunósce mai bine ca ori cine altul starea lucrurilor, totuși este cu puțință se bănuim că legăturile lui de sânge l'au putut impinge ca se dea lucrului un aspect pre-ucetat; putem crede, că descrierea lui e parțială. Chiar numai cerințele stilistice l'au silít de sigur — pe el care ținea atât de mult la descrieri înflorite și făcute cu artă — se inventeze discursuri și scene. În ori ce cas însă despre faptele de căpetenie nu avem dreptul a bănuí, că nu sânt adevărate.

Fie ori cum ar fi, în aceste pagine marele scriitor și domn al Moldovei de acum aprópe doue sute de ani, ne dá o frumoasă și interesantă descriere.

Ea merită se fie cunoscută, din causă că tracteză despre tragica mörte a celui mai însémuat scriitor român din secolul al șapte-spre-đecelea.

Elă dară cum descrie acăsta întemplare Dimitrie Cantemir.

*

La începutul anului al patrălea al domniei sale, Constantin Cantemir a trimis la Constantinopol ca os-

* Lucrarea acăsta este scrisă latinesce și manuscrisul se allă în biblioteca imperială dela St. Petersburg, unde Dim. Cantemir și-a sfinșit zilele. Este intitulată „Vita Constantini Cantemirii, cognomento senis, Moldaviae principis auctore Demetrio Cantemir Principe Moldavo“. Academia Română a mijlocit aducerea acestui manuscris (impreună cu altele) la București, unde s'a făcut o copie, după care se va publică acăsta interesantă biografie a tatălui, scrisă de fiul seu.

tatec pe fiul seu cel mai mic, care eră de 12 ani, dimpreună cu câțiva fii de boeri, ér pe Antiochu, fiul seu mai mare, l'a adus la sine. Dimitrie, după ce a ajuns la Constantinopol, de și eră încă tiner, dar avënd dorința de a sci și cunósce afacerile publice și private, începe a studiá limba latină și turcescă; ér pe de altă parte începe a avé dese conversațiuni cu ambasadorii străini și mai cu seamă cu al regelui Franciei, domnului de Chateaneuf, și cu Collier ambasadorul Belgiei; intră în același timp, prin părintele seu, în corespondențe cu fruntașii literelor din Europa. Pe atunci ambasadorul Franciei avea mare autoritate în Constantinopol, din causă că promitea că Francesii vor declará resboiu imperatului Germaniei și impedeacă, pe cât putea, pe Turci de a face pace cu Germanii; și nu eră în desert, căci după ce a venit Kioprili Mustafa pașa în vizirat, Francesii au atras la Ren cea mai mare parte a oștirii nemțesci și puțin au remas la paza granițelor, ceea ce a oferit Turcilor ocasiunea de a ocupá Belgradul și alte localități de peste Dunăre.

Polonii sub ducii lor se aflau la Camenița și făceau foc și fum din tunurile lor cele lungi; dar audënd de venirea Turcilor și Tătarilor, înțelepșese au suflat îndată retragere. În urma acesteia Constantin-Vodă Cantemir a domnit în pace și linisce aprópe trei ani.

Pe când încă tinerii principii se aflau amândoi în Constantinopol Brancovan Domnul Țerii Românesce — de fericită aducere aminte — nu sci cu ce scop, dá prin reprezentanții sei informațiuni mincinoșe Caimacanului din Constantinopol (căci Vizirul și Sultanul se aflau la Adrianopole), că adevă Cantemir se gătesce se se lapede de supunerea cătră Portă și că în loc de adevăratul seu fiu a trimes la curte pe un copil străin; astfel dá sfat Sultanului ca se nu lase pe cel dintău fiu se plece până ce se va asigura despre aldoilea.

Eră atunci Caimacan în Sambul Ammudge Oglı Hussein pașa, cunoscut europenilor dela pacea de Carloveț; acesta îndată ce auđi cele ce i le-au spus reprezentanții lui Brancovan, poruncesce se se aducă la deusul amândoi copiii lui Cantemir, din cari cunoscea pe unul, dar pe celalalt nu-l vėđuse încă. Când tinerii principii au intrat amândoi în auditoriu, Caimacanul a đis: „Au minșit cari mi-au spus, că acesta nu este fiu adevărat al lui Cantemir, căci despre cel mai mare (Antioch) s'ar puté indoi cine nu-l cunósce, dar despre cel mai mic (Dimitrie) eu însu-mi pot fi martor, căci, de și atât este de deosebit în vrăstă de tatăl seu, are însă imaginea vie a părintelui lui“. Reprezentanții nostri audind aceste vorbe đise de pașa, s'au rugat se le spue cine e acel om așa de nimica, care a aruncat astfel de vorbe? Pașa a respuns: „*Dincarindassi*“, adevă frate, de aceeași lege cu voi, Domnul Țerii Românesce. Dar voi scrieți domnului vostru, că decă voiesce se și aibă la sine pe amândoi copiii, noi nu-i vom refusă acăsta prietănescă faptă, și apoi credința lui de atâtea ori probată nu mai are trebuință de ostatică“.

Cu tôte acestea principele Cantemir nu a voit se facă așa, ci a dus la sine numai pe fiul seu mai mare ér pe cel mai mic l'a lăsat trei ani în Constanti-

nopol. În acești trei ani nu a fost în Moldova nici un resboiu, și nici o invasiune polonă, așa încât țera și locuitorii s'au îmbunătățit și statul reveni în flórea lui. Totuși unii ómeni nelinisceți au încercat, cu ajutorul Domnului Țerii românesce, se supere pe principe, cu turburări făcute în ascuns nu pe față, dar neeșind la nimica s'au lăsat de ceea ce începură.

În anul 1687 se făcu mare vizir Mustafa pașa de Rodosto, despre care Brancovan sciea, că susține pe Cantemir. Brancovan de nou corumpe cu promisiunile

și scorniturile sale pe aceiași Moldoveni, dar când a vădit că pe Cantemir nu-l poate scote din domnie prin bani, încercă să facă un lucru blăstemat. Scrie, dar nu el însuși, ci prin ai sei, lui Miron și fratelui seu Velicicu, pe care Cantemir l'a mutat din oficiul de Hatman și l'a făcut mare Vornic de Țera-de-sus, punând în locul lui pe ginere-so Lupul Bogdan; îndemnă și invetă pe acestia ca în ori ce mod vor pute să ațite revoluțiune, să omore pe domn cu copiii și cu totă familia lui, precum și pe câțiva credincioși ai lui, între cari cel dintâiu este George Roset Protovestianul, să taie pe boeri și apoi toți să scape în Țera românească; densus Brancovan promite apoi, că va cheltui o mie de pungi la Portă și prin această nu numai că-i va face nevinovați, dar va face și pe Velicicu Domn.

Miron avea un fiu, cel mai mic, care se numia Petrașcu și era mare Postelnic al Domnului. Domnul cumpeniă cu multă înțelepciune trebile sale și se siliă să-și îmbunătățească țera prin bunătatea și iertarea sa, nu prin versarea sângelui cetățenilor; de aceea se siliă ca într'alt feliu să schimbe și întorcă spre bine răutatea și inimiciția lor învechită. Astfel logodesce pe fiica sa Elisabeta cu Petrașcu fiul lui Miron și voiesce să-i cunune cam pe la Crăciun. Dar blăstematul Miron cu soții sei alege ziua nunții ca ocaziune de a atacă pe Domn și a îndeplini blăstematul faptă ce plănuse.

Lucrul s'a început așa: Velicicu era văduv, și, ca să arete mai multă aparență de prietinie, cere dela Domn să-i permită a se însură cu feta lui Palade Protovestianul, unchiul Hatmanului Lupul Bogdan. Domnul i dă voie să se însore cu acea fetă. În satul fratelui miresei se adună pentru serbarea nunții întocmai toți aceia cari erau părtași la acel blăstemat complot; printre păharele cam indesate dăc lui Velicicu Domn și miresei Domnă căci este datina ca mirii să porțe cununi pe cap), și dăc ca nici pentru viitor să nu se lase de acest obicei, căci ei sunt gata să asculte toate poruncile lui Velicicu.

Între acestia era și un boer, Ioan Cefescul, care nu fusese mai înainte părtaș complotului lor, de acum îl siliră și pe el să jure pentru acesta, altfel va fi omorât cu amară mörte. De frica cea mare bietul Cefescul jöră, și așa, se face tovarăș la intrigele lor.

După ce s'a sfârșit ospetul și capetele s'au întors în starea naturală, Cefescul și-a adus aminte de jurământul ce a fost silit să facă cu capul aprins de vin între păhare, fără întârziere s'a dus la Vodă și i spuse curat tot ce au vorbit acei perfidi la nuntă și tot ce se înțeleseseră să facă.

Aușind Domnul toate acestea, s'a hotărit — după datina sa — să fie răbdătoriu, ca astfel și ceialaltii să se lase de acele nebunii, vădend îndelunga lui răbdare. Lui Cefescul i poruncesce să nu spue nimenui nimică despre toate acestea.

În acest timp s'au împlinit trei ani decând Cantemir trimisese pe fiul seu Dimitrie la Constantinopol și acum a trimis acolo de nou pe Antioch. La sosirea acestuia furul Brancovan născocesce o nouă incurcătură. Insciițeză adecă, printr'un om necunoscut și privat, pe reprezentantul lui Cantemir, că acesta a trimis, la sosirea fratelui mai mare, un căpitan al seu cu cei mai buni cai și ostași, ca să fure pe amândoi principii; despre această dăcea că este semn evident faptul, că acel căpitan duce cu sine vr'o 40 de cai neînșeuati — această eră și adevărat, căci căpitanul care veniă cu fiul mai mare aducea cu sine vr'o 40 de cai de vëndare, cum s'a incredințat după aceea și pașa.

Reprezentantul lui Cantemir eră Spandoniu, om puțin credincios și nepriceput; acesta crede vorbele ce i s'au adus și primind sciri sigure, că afară din cetate la satul Calfa pase mai mulți cai neînșeuati, conchi-

de apoi că vorbele acele sunt adevărate. Astfel el singur se duce prostesce la Caimacam (Sultanul și acum se află la Adrianopole) și dăce că are să-i spue o vorbă secretă. Primit fiind în audiență secretă, dăce: „Stăpâne, eu sunt de nēm Grec și-su născut în acest oraș, me află în serviciul Porții pentru afacerile cari privesc pe Domnul Moldovei, dar cred că sunt dator să am mai multă credință cătră Sultanul decât cătră Domnul meu; din această causă îți fac cunoscut, că acest Domn, după datina sa, erăși a trimis la Constantinopol pe fiul seu cel mai mare, și dorește să iea la sine pe cel mai mic; dar eu sunt insciințat de ömeni siguri, că Cantemir a orënduit pe un căpitan cu 40 și mai mulți cai, ca să fure pe amândoi fiii sei și să-i ducă la densus. Din această ușor se pöte bănui, că el vré să se separe de curtea Sultanului, și me tem ca eu, care sunt reprezentantul lui în această curte constantinopolitană, să nu cad în vr'o primejdie neașteptată, decă el ar face această.

Caimacamul, aușind aceste, trimite un agă ca să vedă decă se află într'adevăr acei cai în satul numit. După plecarea acestui agă se întemplă, că căpitanul moldovean plecase cu caii și i ducea la piață ca să-i vëndă și întelindându-se cu trimisul pașei, acesta îl întrebă ai cui sunt caii și unde-i duce? Căpitanul respunde, că sunt cai de vëndare și că-i duce în piața de cai. Aga îl urmăresce până în piață și cu băgare de seamă așteptă până ce toți caii au fost vënduți; după această se întörce la pașa și-i spune tot ce a vădit. Pașa suriënd a dīs cum a spus acel om de nimica niște minciuni așa mari și imposibile. Apoi pașa, prin scrisore, face scire lui Cantemir despre tradarea reprezentantului seu; acesta a fost scos din oficiu și blăstemat apoi pe Brancovan, dăcend că cu înșelăciunile lui i-a perdut pânea și onörea.

După ce Dimitrie a venit din Constantinopol în Moldova la tatăl seu, Alesandru Mavrocordat, care petrecea încă la Viena, a cerut, dela Cantemir, prin scrisori trimise soției sale (alui Mavrocordat) și prin mijlocirea lui Mihail Roset, ca să logodescă pe fiul Dimitrie cu Elena fiica lui. Antioch se logodise la Constantinopol cu fiica lui Duca-Vodă, prin mijlocirea Patriarhilor Calinic din Constantinopol și Dositeiu din Ierusalim.

Cantemir-Vodă a respuns, că fiul seu nu este încă în vröstă de însurat, dar decă va da Dumneșeu ca Alesandru, tatăl fetei, să se întörcă sănetos la casa lui, densus, Cantemir, nu se va opune ca să se logodescă fiica unui om așa distins cu fiul seu.

În același timp și Domnul Țerii românești, ca și mai bine să-și ascundă vicleniile sale și relele lui gânduri, a trimis la Cantemir-Vodă pe cel mai mare boer al seu, pe Banul Cornescul, pentru mai multe afaceri și negoiațiuni. Acesta, sfērșindu-și trebile, seu adevărate seu scornite, în cea din urmă visită a dīs, că el după porunca Domnului seu trebuie să întâlnească și pe tinerul principe; întrebat fiind, care ar fi cauza unei însărcinări atât de espresse de a vedé pe fiu, Cornescul riënd a respuns, că Domnul seu are câteva fete și înțelepte și frumoșe, de aceea ar vré să-și găsescă și gineri asemenea înțelepți și frumoși. Cantemir-Vodă, dându-i voie, Cornescu se duce la locuința tinerului principe. După alte complimente scurte, Cornescul a dīs: „Am ce să spun Domnului meu, că adecă principele, de și tiner, este incungiurat de cărți și de arme, de unde putem bănui, că lucrăză în amëndoue aceste direcțiuni“. După sfērșitul acestor ceremonii, solul a plecat, ca să se întörcă la Domnul seu.

(Incheierea va urmă.)

M e n i r e a.

Incețeză dar odată, inimă, cu-a tale plânsuri!
 Năbușește-ți suferința, riți mai bine-un ris smintit.
 Cum n'auți tu pretutinderi nebunatacelele cânturi
 Ce 'ntonoză fericitul, fiul sôrței favorit?!
 Ce fel? nu sciai că omul are însemnat pe frunte
 Mersul lui în a sa viață, fie 'n bine fie 'n rău,
 Și că, decât 'n trista-i cale suferă amoruri crunte,
 Vina nu este a lumii, c'asă vru destinul seu?!
 De născi în palate mândre, sôță-ți este fericirea,
 Te urmază 'nlănțuită până-ți ajungi la mormânt:
 În colibă, suferința, căci așa-ți este menirea:
 Să n'ai dreptul nici a plânge, nici să murmuri vr'un cuvânt.
 Vezi... cum mândra fericire cu lucsosele-i vestminte,
 Cu surisu-i de 'ncântare, trece veselă cântând.
 Eh! ce-i pasă ei de tine și de chinul teu ardinte?
 Ea sprincena-și increșese că te-aude trist plângând.
 Nu că simte amărărea ce simțirea-ți crud zdrobesce.
 Nu că are mila densă d'al vieții tale chin;
 Pare tristă căci plânsorea-ți simfonia-i nimicesce.
 Când o notă discordantă intră 'n corul ei divin.
 Fuge-atunci! Singurătatea se lătește lângă tine
 Și cu densa vine-amarul cu un cârd de neplăceri;
 Suferi, plângi, blestemii adesea; dar în lume ôre, cine
 Te va mângâia 'n durerea-ți cu-a ei triste sfașieri?
 Toți cu plânsul teu te lasă... Ce i pasă fericirii
 Când află nenorocirea crucișată 'n calea sa?
 Nu e vina ei sârmana!... Vina este a menirii
 Ce, cu drept seu fără dreptate, sfarmă crud ființa ta.

1883. Macedonia.

Dan Dry.

Imbrăcămîntul din punct de vedere igienic

Condițiunile de viață a organismului omenesc au o recerință neevitabilă și ponderosă, anume: ca temperatura aceluia, fie divergențele temperaturii atmosferice ori cât de mari, să poședă totdeauna un ôreși-care grad permanent.

Acăsta temperatură, numită și căldura proprie a corpului, o are tot omul sănătos sub ori-care zonă s'ar află, trăiescă între ori-cari referințe de temperatură. Susținerea acestei călduri e de mare însemnătate, ca acțiunile necesare la viața corpului să urmeze neconturbat; decât căldura sângelui ar scăde seu s'ar urcă continuu numai cu câteva graduri, nu peste mult timp aceste impregiurări ar pune capăt vieții.

Organismul, de și temperatura aerului, ce-l impresoră, peste tot de comun este de un grad mai mic, totuș își pôte păstră căldura sa până la un timp ôreșicare, căci corpul prin contribuirea ocsigenului la țesături mereu produce căldură, care apoi, ca efectul proceselor de combustione, suplinesce pierderile, ce le suferă corpul din cauza schimbării, vacilării temperaturii atmosferice.

Acest izvor permanent de căldură, ce e drept, e în stare a suplini pierderile, decât aceste nu sunt mari, dar când mai cu semă în timp de êrnă, în timp de vânt, corpul pierde unități considerabile de căldură, atunci acel izvor se dovedește de nesuficient.

În acest cas corpul ar fi sguđuit în temelie, ar deveni jertfă influințelor externe, de cumva nu ni-ar stă în putere a ne scuti de aceste influințe prin o — imbrăcare practică și acomodată.

Decă voim a ne procură idee, că încât este chie-mat imbrăcămîntul a scuti corpul nostru de pierderi de căldură și a susține pentru el gradul recerut, trebuie să

scim, că organismul omenesc pôte pierde căldura în trei moduri, și anume: prin radiare, conducere și evaporare.

Ca ori-care organism cald, așa și corpul nostru es-mite rađe calde, cari prin aer ajung la corpuri, obiecte mai reci din impregiur și sunt susceptibile din partea lor.

Acăsta radiare din corpul nostru de regulă nu o simțim, dar apropierea obiectelor (d. e. un părete rece) reci da, însă nu din cauza că dóră din acea direcție ar bate vânt rece, ci fiind că corpul nostru pierde prin o radiare multă căldură de pe partea acelu obiect rece.

Prin conducere așa pierde căldura, că aerul venind în contact cu corpul, se încăldește; aerul încălđit, acum mai ușor, se aredică și dă loc altui strat de aer mai rece și mai greu; prin acăsta corpul omului chiar și în aerul lin al chiliei își produce șie-și curent.

Pierderea de căldură prin conducere va fi cu atât mai mare, cu cât aerul e mai rece și e mai mare iuțimea cursului din partea lui (vânt, eventail).

Multă căldură pierde omul și prin evaporare, de-orece vaporând de pe suprafața corpului tot mereu și nevisibil apă (asudare), aburii răpesc cu sine căldură considerabilă dela corp.

Evaporarea e mai mare în aer cald și mai vivace în curent, decât în cel rece, uned și lin; din care causă simțim acel aer neplăcut și inădușit.

Prin ajutorul imbrăcămîntului ne putem scuti de tôte aceste pierderi, de și nu absolute, ci numai până la un hotar. „Însămnătatea imbrăcămîntului pentru sănătatea omului stă în regularea pierderii de căldură.” (Erismann.)

Sănătatea stă în legatură strinsă cu economia căldurii; scim, că putem suferi mai lesne lipsa de nutri-ment, dar schimbarea temperaturii proprii, care ar dura mai mult timp la nici un cas.

Materiele întrebuințate la gătirea vestmintelor sunt imprumutate din lumea plantelor și animalelor: inul, bumbacul, cânepa, mêtasa, lâna, pielea sunt cele mai folosite și prin prelucrarea acestor materii diferite so-iuri de stoffe stau la dispoziția ômenilor spre a le servi ca imbrăcăminte acomodate pentru ori ce climă, schimbări de timp.

Căldura, care eradiază din corp este egal influințată din partea vestmintelor, fie aceste din ori-ce stoffă gătite; o parte din acăsta căldură remăne în vestmînt, alta trece prin el și de pe suprafața lui prin eradiare mai departe. Aerul cuprins în porii vestmîntului, nu altcum stratul de aer dintre corp și vestmînt, absorbînd o parte din căldură, se încăldește; din care causă apoi êrna, când corpul pierde cea mai multă căldură prin eradiare, acăsta nu o observăm; firesce acest proces se întemplă pe suprafața imbrăcămîntului și nu pe a pelei.

Precum stoffa imbrăcămîntului, așa nici colórea a-celeii n'are influință asupra sporirii seu mieșorării căldurii eradetóre.

Diferitele stoffe absorb aprópe în aceeași măsură rađele sórelui, dar în privința colórei observăm diferință, deorece cele închise absorb de 2 ori atâte rađe, decât cele de o colóre deschisă. În umbră însă acăsta diferință încetă, chiar sub umbrar vestmîntul negru nu absorbă mai multă căldură, decât cel alb; nu e indife-rentă însă colórea umbrarului, umbrarul negru se încăldește mai iute, mai bine, decât cel alb și prin urmare persóna de sub el capetă așșderea mai multă căldură.

Vestmîntul e cu atât mai cald, cu cât este gătît din stoffe, cari conduc rău căldura. Acăsta ênsușire însă, bine se observăm, nu e genuină cu ênsușirea, capaci-

Miron Costin.

tatea stofelor de a transmite aerul; nu acel vestmânt ține mai multă căldură, care separă mai bine corpul nostru de aerul estern, ba din contră.

Stofele sânt cu atât mai rău conducătoare de căldură, cu cât sânt mai poroșe seu cu alte cuvinte, cu cât pot cuprinde mai mult aer in porii lor; decât vestmântul atunci ar fi mai cald, când e ermetic, ar urmă in mod natural, că mănușile de glaçe cu 100 ori ar trebui să fie mai calde, decât flanelul și 50 ori mai calde, decât pielea, care se pôte spêlă, in realitate însă in cele prime mai tare degeră degetele mânelor, decât d. e. in mănuși de lână.

Deci chemarea vestmântului nu este, să impedeze aerul dela corpul nostru, ci să modereze repedeșia curentului. Aerul anume in materia imbrăcământului nostru se află in curgere continuă, ceea ce nu observăm, deoțce acêsta acțiune in vestmânt mai gros și poros se întâmplă mai a lene și aerul rece inainte de a ajunge la corp, este necesitat a primi căldura aerului din porii aceluia, nu altcum căldura stratului de aer dintre acela și corp.

Ne putem acum esplică, din care cauză sânt vestmintele de érnă gătite din stofă mai grôsă, din care motiv portăm érna mai multe straturi de vestminte; prin ele sporim stratul de aer, pe care il portăm totmăru in vestmânt și care încălđit prin căldura corpului nostru nu transmite frigul la piele.

Putem afirmă, că in acest cas fie-care persônă portă cu sine o căldură de 24—30° C. intră imbrăcământ și piele.

Hotarul, respective zona, la care aerul imbrăcământului suscepe temperatura celui estern, cu atât cade mai aprôpe de piele, cu cât este mai frig, dar prin imbrăcare practică acest hotar de ecuivalență nu ajunge nici odată pielea.

Stofele de o prorositate mai mică conduc mai bine căldura, va să dică nu țin căld, însă acêsta tot acêste stufe acoper corpul in 2 straturi, atunci mărindu-se stratul de aer intră ele vor impedeacă transmiterea repede a căldurii. D. e. până ce un strat simplu și subțire de mêtasă transmite 100 unități de căldură, un strat dublu tot de aceeaș materie numai 97, la flanel 14 la sută, la bumbac 16—26.

Evident eluce, că nu materia stofei, nu fibrele ei consêrvă căldura, ci volumul cuprins de aceste și forma stofei produc aceste ênsușiri. Chiar aceeaș stofă, decât schimbăm volumul și forma ei, rezultă mari schimbări in pierderea căldurei.

Să ilustrăm cu exemple acêsta aserțiune: Bumbacul condensat de 2 ori își transmite căldura mai repede, decât cea relacsată; scim bine, că vestmântul coptușat cu bumbac ține mai cald, decât cel purtat. Flanelul nou e mai cald, decât cel spêlat.

Paserile, decât frigul e mare, își spêrlesc penele, prin ce își procură un strat mai gros de aer; că intru adevêr lucrul stă astfel, ne vom convinge in următorul mod. Să tundem lâna, pêrul, să taiăm penele de pe animale și vom observă, că in acest cas conducerea căldurii va fi de 2 ori mai mare și decât pelea încă tot porôsă și încă tot proveđută cu un strat nepenetrabil pentru recelă o ungem cu gumă arabică, pierderea va fi de 3 ori mai considerabilă și animalele mor de frig.

Stofa vestmântului nu numai din acêl motiv trebuie să fie porôsă, ca să admită aerul la corp, de și in curs mai incet, dar totodată să nu impedece nici evaporarea apei de pe suprafața corpului. Am amintit, că de pe acêsta mult puțin mereu evaporéză.

Pe lângă purtarea unui vestmânt nepenetrabil (d. e. paleton de gumă) evaporarea este impedeată, de unde urméză, că asudăm mai iute și ne simțim astfel

genați, ca intr'o căldură nesuferibilă, ce premerge unu viscol. Vestminte de acest soi numai atunci se întrebuințăm, când in alt mod nu ne putem scuti de umeđelă.

Capacitatea stofelor de a conduce căldura este esențial influințată prin acea ênsușire a lor, că sânt hygroscopice; experimentele au dovedit, că lâna de 2 ori primesce mai multă apă, decât pânza. Lâna pe lângă acêsta cu mult mai incet se uscă, decât mêtasa și pânza. Decă asudăm in cămașă de pânză, de loc, sântem uđi, dar uscarea ei repentină prin evaporarea cea mare va și reci corpul nostru in grad insemnat; ér o astfel de recire repentină are influință daunôsă mai cu sêmă asupra indiviđilor, cari dispun la cataruri de piept.

Cămașă de lână din contra, pe lângă acea, că prin dênșă mai incet ne trece umeđelă, până se uscă are trebuință de timp mai îndelungat.

Ce folose igienice putem trage din acêsta împrejurare? Sciind, că la asudare vasele pielei sânt saturate cu sânge, ér la influința recei se contrag iute; vom cunósce de loc, că decât pielea va simți frigul cauzat prin evaporarea repede, ér vasele nu au timp a se contrage total, atunci corpul pôte perde cantități mari de căldură, ceea ce pôte influință sănêțtea.

Urméză dar, că cămașă de lână e mai practică sub durată unei călătorii, la lucruri grele, in fabrici, nu altcum pentru persónele cu dispoziție spre cataruri de piept; decât asudăm in cămașă de pânză, atunci se o schimbăm in loc cald, seu acoperindu-ne cu alt vestmânt ne vom deprinde cu vr'o ocupațiune moderată. Decă un vestmânt se umeđeșce și porii sânt saturați cu apă, atunci nu transmit aerul, până ce nu se uscă; in acêsta privință stofa de lână érá e in preferință, căci porii ei greu se umplu cu apă și astfel aerul și in stare umeđă îl transmite.

Deșie acêsta alegere e mai practică, însă intru alegerea și aplicarea nepractică a vestmintelor.

Regula igienică este, ca vestmântul să corespundă climatei temperaturii și etății.

Unii se imbracă peste măsură cald, chiar érna in chilia bine încălđită portă imbrăcăminte grôșe, coptușite; véra sânt cu privire la cea mai mică strămutare de timp și astfel se imbracă. Aceste devin molipsiți, de unde urméză, că capacitatea de resistență contra influințelor esterne slăbesce in măsură mare și acestora tóte le strică; alții cad in alt estrem, voidnd a-ș oțeli corpul.

Nisuinta spre oțelire e fôrte practică și tinerilor fôrte recomandabilă; scopul ei a ținé corpul recoros și prin imbrăcământ ușor a-l dedă astfel, ca singur să fie in stare a suplini pierderile de căldură fără a schimbă vestmintele.

Oțelirea însă este a se eserciá sistematice, deoțce o oțelire rău practisată și-a resbunat deja asupra mai multora; este dar necesitate să se eserceze sub conducerea unui om de specialitate, sub supraveghierea medicului. Capul mulți il țin cald, de și e regula vechie, că „țineți capul rece și picioarele cald”; decât capul e cald, ajutăm congestiunile.

Fie dar acoperementul lui ușor și recoros; când e din materie nepenetrabilă, să aplicăm vr'o gaură pentru ventilare, căci in cazul contrar capul asudă mult și apoi pielea devine relacsată, ér pêrul cade ușor.

Cravatele și gulerii strimți trebuie delăturați; ei contribușe prin comprimarea vaselor la producerea stasei de sânge in creeri, ajută formarea gușii; pe lângă aceste causéză dureri de cap și adese-ori curgeri de sânge din nas.

Corsetele schimbă forma și poziția ficatului, contrurbă digestia; nu altcum vestmintele strins legate, ér

la bărbați curelele. Aceste din urmă le putem suplîni prin brațele, dar fiind că aceste prin apăsarea părții superioare a coșului (toracelui) împiedică respirația și astfel celor cu piept debil pôte strică, numai acolo ne vom folosi de ele, unde nu este vr'o contraindicație; curelele se arătă mai practice, dar se nu fie strins legate, ca astfel să evităm tulburările gastrice provenite în conturbarea digestiei.

Ciorapii strimți, dar mai cu sémă legăturile la extremitățile inferioare împiedică curgerea sângelui; scim, că acesta aici trebuie să curgă în sus cătră centru contra greutateii lui, deci circulația se întemplă mai a lene și decă numai ceva îl împiedecă, de loc stagnază, de unde urmază, că în acel loc păreții vaselor își pierd capacitatea de resistință, mai apoi acesti loci minoris resistentiae pot esulceră și dau privilegiu la rane forte renifente.

Ghetele și ciobótele sînt forte nepractice; documente sînt degetele schimosite, deformate, bătăturile. Causa nu este a se cercă în impregiurarea, că ele sînt strimto, ei forma e necorespundétorie.

Părere forte greșită, că decă sînt mari și largi sînt mai bune, mai practice; decă forma este greșită influințeză stricácios asupra picioarelor, dar mai cu sémă ghetetele de femei prin calcăiul innalt și prominent contribuiesc mult la diformități.

În detai mai cu deosebire este a grigi de ghetetele băteilor, din cauza, că fiind la ei ligamentele extremităților încă fragede, o formă necorespundétore va influință dezvoltarea normală a picioarelor.

Multe sînt încă de amintit, dar peste tot putem dice, că în privința îmbrăcămîntului avem mai puține păcate igienice, deorece ómenii instinctive au fost cu atenție la influințele esterne atmosferice și astfel caeteris paribus în această direcție mai bine s'au sciut scuti.

Mai am să adaug, că vom evita stofele cari conțin materii daunóse, așa d. e. vestmintele vâpsite cu substanții veninóse, cu anilin (arsen) etc., mai departe, unde avem suspiciunea, că vestmintele sînt infectate cu miasme și materii contagióse, nu le vom întrebuiință înainte de a le supune unei curățiri fundamentale, parte prin spélare, parte prin uscure în caldură mare.

Atăta am voit a însemná cu privire la îmbrăcămînt din punct de vedere igienic; multe ar fi încă de adaus, dar esperința a fost totdeuna cel mai bun conducător, care intru susținerea vieții a condus pe om în tóte timpurile la corecta procedere și tactică; mulți au invētat din paguba lor, alții instinctive au inventat factorii necesari pentru sănătate; acum însă, când studiul igienei a luat un avēnt frumos, nu e departe timpul, în care știința omenescă, luând în considerare esperințele, pe basă sciințifică va sci să arete cu mai mare positivitete factorii principali, cari esercéză favorabil séu ne favoritor asupra sănătății ei.

Constantin Groza.

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindecate. —

(Urmare.)

79) *Gadină, gadine* (gadini) pl. Cuvēntul acesta după dicționarul de Buda din 1825 are șese semnificațiuni: 1) ori ce vită séu jivină; 2) în specie fieră sēlbatică răpítore; 3) sburătore d. e. paseri, hoară (gefllügel germ.); 4) în specie sburătore de casă (hoară); 5) cele sburătore răpítore; și 6) alte jivini aripate d. e. locuste, vermi, omiđi gândaci etc.; geflügelte insekten, ungeziefer germ. Celelalte dicționare romănesci

produc numai pe scurt tot aceea ce dice dicționarul de Buda. În graiul bănățenesc se aude cuvēntul numai „gadini“ în multorariu (plural) și cât am putut eu scrici, are semnificațiunea a șesele a dicționarului de Buda, însemnând: locuste, omiđi, vermi, omiđi, gongi și alt gavēt (ungeziefer germ.), cari într'alți ani se arētă în așa mulțime de mare, cât devastéză câmpurile. Dar cumcă acesta este conceptul adevērat al cuvēntului se vede a se justifica și din etimologiile slave produse de dl Miklosich și Cihac la acest cuvēnt, precum și din cuvintele dialectelor italienești citate de mine mai în jos.

Dl Miklosich: *Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum*, Vindobonae 1862—65 pag. 125 derivéză cuvēntul „gadina“ din elemente slave, dela paleoslovenicul „gadŭ“: animal, reptile lat., „gadinŭ“: repens lat., combinând și pe bulg. „gadinŭ“: pecus volatiles lat., volaille fr., geflügel germ. Dl Cihac: *Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc.* pag. 112 urmând lui Miklosich deduce și el cuvēntul „gadina“ din elemente slave, combinând mai de parte și pe rus. „gadina“, polac. „gad-zina“, boem. „hadina“, cari tóte însemná: vermene, reptile, insecte fr., ungeziefer, reptil, insekten germ.

Cuvēntul „gadini“ încă este unul din cele străordinaire, care prin Slavi este imprumutat din limba daco-română, séu în cas contrariu este o dinamică omogenă dezvoltare în limbele slave și romane, fără a fi imprumutat unele dela altele, chiar astfel precum am demonstrat fenomenul străordinar la cuvēntul „stresi-na“ de sub nr. 34, la cuvēntul „spire“ de sub nr. 72 etc. Estmod aflăm în Monti: *Vocabolariv dei dialetti di Como, Milano 1845 pag. 95 „gata“ și „gatina“ și „gattina“ pentru: bruco, baco ital.; chenille, ver fr., raupe, wurm germ.* Monti ne spune, cumcă încă în sentința Grigionilor dela anul 1661 contra „gadini“-lor (bruchii), cari au devastat câmpurile dela Telamona în Valtelina, se dice: „Fient saltem via una et pontes ad effectum ut dictae gattae seu gattulae comode transire possint“. Va să dică: Stăpânirea de după superstițiunea de atunci a judecat „gadinile“ ca să părăsescă câmpurile, asemnându-le drum, punti și poduri peste cari să se ducă și îndepărteze. Óre se fie fost un atare lucru cu puțință? Da! Cine nu crede vedă despre acesta Horst: *Dämonomagic, Frankfurt a/M. 1818 tom. I pag. 81—83* unde se află cumcă chiar episcopii din Elveția și Francia au judecat și afurisit bisericesce „gadini“-le cari devastau câmpurile, poruncindu-le să părăsescă acele câmpuri spre care scop li s'au și drumurile, punțile și podurile pe unde să se îndepărteze. Horst ne împărătesce și aceea, cumcă la popor eră credința lătită: că vrajitorii și fărmeătorii trămit asupra câmpurilor ómenilor atare spurcățiune de „gadini“ spre a devastă câmpurile, pentru aceia s'a și făcut din partea bisericeii, împreună cu poporul rugătoriu, contra proceduri.

În Rosa: *Dialetti di Bergamo e Brescia, Bergamo 1856 pag. 34* încă aflăm „gata“ pentru: bruco ital. În Monti: *Vocabolario della Gallia cisalpina e celtica, Milano 1856 pag. 44* stă „gata“ și „gattina“ pentru: bruco infesto agli ortaggi ital., adecă pentru: omiđă stricáciose la grădini. În Olivieri: *Dizionario genovese-ital. Genova 1851 pag. 210* asemene aflăm „gatta“ pentru: bruco ital. În Toni: *Vocabolario bolognese-ital. Bologna 1850* stă „gati“ pentru: vacche (kranke seidenwürmer germ.) ital. În Banfi: *Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 pag. 435* aflăm „gattin“ pentru: ruca, bruco ital., esplicând mai de parte de parte: verme, che rode principalmente la verdura, i fiori, i frutti, i giovani germogli degli arberi. În Angeli: *Vocabolario veronese-ital. Verona 1821 p. 30* vine înainte „gatta“ pentru: bruco ital.

Din această etimologie, din această credință populară despre „gadini“, și din ceremoniele făcute pentru alun-

garea lor, ne putem apoi incredința, cum vine că la poporul daco-român se află și o sârbătoare etnică cu un cult pentru „gadini”. Cultul „gadini”-lor se serbează totdeauna în cele trei zile din urmă din săptămâna albă a păresimilor. Vezi despre acesta: Călimariul (meu) iulian, gregorian, și popular român, care din urmă cuprinde în sine toate sârbătorile, datinile și credințele strămoșesci, cu comentariu pe anul 1882 și 1883.

Drept aceste cuvântul „gadini”, având o sârbătoare, un cult la Daco-Români, se vede a fi o personificație mitologică, un cult a zeului „Gad”, care este „Typhon”, „Marte” și „Orion”, drept princip destrăuător și devastatoriu, despre ce vezi Nork: Biblische Mythologie des alten und neuen Testaments, Stuttgart 1842 tom. I pag. 395—396, apoi Nork: Etym. symb. mythol. Real-Wörterbuch, Stuttgart 1853 tom. II pag. 132—133 sub „Gad”. Așa dară „gadini”-le au la Daco-Români o însemnătate astronomico-călimarică.

Deci, din „gatina” al dialectelor italienești, prin trecerea lui „t” în „d” s'a format „gadina”, care sunt în mulțurarii „gadini” și are înțelesul de: insecte de vastătoare, proveđute cu cult și sârbătoare calindarico-astronomică la Daco-Români. Apoi „gadini”-le de după asemănarea cu procesul și sentințele de alungare din câmpurile Italiei, Elveției și Franciei, trebuie să deducem nu numai că ele sînt de origină romană rustică, ci că sînt și o instituție veche mitologică la popoarele romane. Sub astă impregiurare, trebuie în urmă să ne aplecăm spre acea credință, cumcă cuvântul din limba daco-română a trecut în idiomul slave, de oricare nu este de cređut, cumcă Italia să fie primit cuvântul, și instituția lui mitologică dela Slavi.

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

Cronică bucureșcănă.

— 26 septembrie. (8 octomb.)

(Orașul se reinsuflă. — Viața din afară și viața din lăuntru. — Literatură și teatru. — Esposițiunea cooperatorilor din țară.)

Recărea, vântul de toamnă, început-au să gonască rîndunelile de sub streșinele noastre, dar în schimb ne readuc frumoșele la cămin. Toți se reintorc sub acoperământul pe care-l părăsiseră pentru câțva timp. Munții cu situri pitoresci se despoporează, stațiunile balneare redevin pustii, vilele, incântătoare ciuburi de amor, se cufund din nou în tăcere. Turistii, suferinđii, iubiiții sôrței, revin incântați, însănătoșiți, mulțumiți, la metropolă, în orașul bucuriei erna, al uritului vâra.

Și cu desertorii cari ne sosesc, capitala ia altă față: Stradele și trotuarele deșerte se reamplu de lume. Păreții vechi se căpușesc cu afișe de toate fețele și mărimile. Galantarele prăvăliilor se arangiază din nou, cu mai mult gust, și sêra se iluminează cu mai multă bogăție. Ici, la ferêsta unui magazin de musică, sînt espuse fotografiile artistilor operei cari vor sosi în curênd; dincolo, după gêmul unei librării, ale artistilor trupei de comedii italiene din care face parte și copilița Gemma Cuniberti, supra numită Mica Ristori, perdute într'un maldăr de cărți noi, bandate cu inscripțarea: „Vient de paraitre”. În vitrinele librăriei Socec se însiruiesc toate almanachurile franțuzesci și nemțesci pe anul 1884. O! vedeți cum ne grăbim! Încă o probă că ne aflăm în vécul electricității.

Și pentru că e vorba de grabă, cată să mai spunem, că lucrările de sêvêșirea binalelor în construcție și de canalizarea orașului, se urmază cu o indoiță activitate. Ce vreți? căldura care moleșia pe lucrători, s'a dus! frigul i zoresce la lucru, și-apoi zilele urite s'apropie. „Marele Hôtel de France” (firmă bastardă) cea mai mare construcție din capitala noastră și care domină patru strade, e gata. Canalizarea Dimboviței, e — aproape să fie. Încă o lună, și se ncheie termenul fixat pentru acesta. Vor rămâne numai lucrările de artă cari pân' la anul trebuie să ele sêvêșite.

Și vieții, activității din afară, urmază viața, activitatea din lăuntru. Prin diferitele magazine afacerile încep să misce: hainarii cu deosebire au trecut, căci fie-care simte necesitatea unui costum mai grosior. Cafenele se ample de lume care, în loc d'o bere rece acum cere un ceai cald, și se grămădesce mai ales în giurul mesei cu diare. Salele de spectacol își deschid amêndouă canaturile porților. Teatrul Dacia, sub direcțiunea tinerului Gr. Manolescu care urmază calea bătută de regretatul Pascaly, atrage un public numeros. A-sêră „Doi sergenți”, dramă din repertoriul lui Rossi, s'a jucat pentru a 8-a oră și cu același succes pe care l'a avut la întâia reprezentațiune. Sala Bossel, cu trupa de operă a lui Ionescu, e mai puțin cercetată, lipsindu-i multe elemente. Sala Orfeu s'a deschis asêră de trupa de comedii italiene cu piesa „Cosi va il mondo, bimba mia”, comedie în doue acte, scrisă anume pentru mica Gemma, și în care acesta a avut un succes desêvêșit. În sfîrșit cafenelele-cântânde gem de descreierații cari alêrgă sê-și depună gologanul de 5, obolul, pe talerul vream să dic pe altarul... preoteselor artei grosolanului Thespis. Numai Teatrul Național a ramas mai în urmă, de și aci încă toți, dela mic pân' la mare, lucrăază pe capete.

În viața de familie, sindrofiile se readuc pe tapet. Seratele intime cari se improvisează cu acesta ocaziune, mai distreză perechile de tineri, altfel osândite la un etern căscat. Êr câte-o nuntă ne mai dă din când în când privilegiul d'a luă parte la câte o serată mai completă sêu și la câte-un bal, când zestrea e mai grasă.

*

Dar mai plăcute de cât sindrofiile în familie, mai incântătoare de cât seratele intime și mai folositoare de cât balurile de nuntă, sînt, fără ndoielă, intrunirile literare. E de regretat, că dl Maiorescu nu și-a deschis încă primitoarele-i salone iubitorilor de literatură, ceea ce se așteptă cu nerăbdare. Pân'atunci, cei norociți găsesc o compensațiune plăcută în primirea afabilă, de sigur, ce li se face în salonele dlui P. Grădiștean. Se știe că dsa, dominat de frumoșă idee de a reinvia „Revista Contemporană” de fericită amintire, a hotărît serile de joi pentru intrunirile literatilor cari vor colaboră la șa revista. Pân' la aparițiunea ei, se fac aci frumoșe lecturi cari, ori-cât de frumoșe, totuși perd mult pe lângă gingășia dômnei de gazdă.

D'altfel, fie-care își trece viața acolo unde-l țințuiesc interesele. Intre altele, repetițiunile cari au început la Teatrul Național încă dela 1 septembrie, ne dă destul de lucru nouă acestora reportorii și cronicarii.

Aşa, mai în toate serile, la ora 7, urc treptele de piatră ale culuarului ce duce la scenă, și de-acî în dosul ei, în foierul artiștilor unde se fac repetițiunile. La ordinea zilei e „Feta dela Cozia”, drama despre care au cunoscința cetitorii „Familiei” și care aici e atât de așteptată, ca și „Angelo” de Victor Hugo. Cea de ’nteu va deșchide stagiunea sâmbetă 1/13 octombre, grație d-rei Vasilescu care a fost aci pentru a înlocui pe dra Vermont, prinsă pe neașteptate de o recelă vrășmașă talentului ei. Cea din urmă se va juca pentru prima oră marți, 4/16 octombre. După aceste vor urmă: „Neruşinații”, comedie localisată după Augier și altele, cum și mai multe operete cari alcătuiesc un repertoriu destul de atrăgător. Asta ne face să credem, că est-timp Teatrul Național, mulțămîtită și unei direcțiuni mai sănătoșe, va fi mai cercetat ca anul trecut.

*

Dar uitam ceea ce e mai interesant: Esposițiunea cooperatoriilor din țeră, care s’au deschis duminică, 18/30 curent. Încă cu câteva zile ’nainte, afișele tipărite cu roșu și negru alb, ne vestiă programul inaugurării. Punctul I sună:

„Toți dnii membri ai Societăților cooperative din țeră se vor întruni la localul Societății din calea Babovei, nr. 44, la ora 8 dimineța, de unde vor porni la 9^{1/2} ore, cu musica militară în frunte și 100 lăutari în urmă, la localul esposiției, în modul următor: În frunte stogul Societății încungiurat de președinții secțiunilor și urmat de societari, rënduiți pe secțiuni, fie-care secțiune avënd baniera sa purtată de un membru din comitet.”

Cetind, mărturisesc că mi-am făcut o inchipuire destul de măreță înfățișându-mi pe toți membri societăților cooperative din țeră adunați la oaltă. Ce vreți? eu îmi creș țeră destul de mare când e vorba a o vedé la lucru!... Astfel, încă dela 9 césuri me aflam într’ un balcon de pe podul Mogoșoiei așteptând cortegiul plin de nerăbdare și cu destulă fôme, căci nu mâncașem nimic de tēmă să nu sosesc târdu. După o lungă oră de așteptare, în care obosisem privind și de 20 de ori, îmi ’nchipuisem că pôte alaiul va trece pe altă parte, un marș s’auđi în depărtare. Mulțimea de pe strade își întorse capetele spre partea aceea. Sosiau! etă-i!

O musică militară de infanterie în frunte; apoi câteva șiruri de președinți pe d’asupra cărora fâlfaiau doue stindarde mari; în urmă o glotă de lăutari adunați până și de prin infundăturile neparate și neiluminate ale Bucurescilor, cu viori și cobze, cu naiuri și țimbale, cu contra-basuri colosale, purtate ca pușca pe umêrul drept; în sfirșit, încă câteva șiruri de membri, câte doi de secțiune, cu stegulețele lor în numer de 7, și asta tot! Ce decepțiune! Și cât de puternic simțită mai ales de mine care răbdasem și de fôme?! M’am mângaiat însă cu ideia că și-alții au mai pățit ca mine, și tot filosofând, me ’ntorsei acasă.

După amiédă, me ’ndreptai spre localul esposițiunii. El se află construit pe calea Victoriei, la doi pași mai în sus de grădina țisă a episcopiei, acolo unde o-dinióră a fost grădina Basarabiei de jalnică amintire. Eram sigur, că ceea ce voiu vedé aci: lucrări de artă, produse de industrie națională, teatru, birturi, cofetării, berării etc. după cum țicea anuciul, m’ar fi despăgubit de prima-mi desiluzie. Etă-me în fața porții arcuită, lucrată cu mult gust, de și nu în stil românesc. Vream să intru, dar rădicându-se portiera lăsată spre a oprî vederea să petrundă în lăuntru, și vedënd că totul aci eră tăcut și deșert, am besitat să-mi plătesc cu 5 lei plăcerea d’a muri de urit găsindu-me singur în labirintul unei esposițiuni. Ideia nenorocită d’a fixă pre-

țul intrării la 5 lei, când se anunțase că țilele următoare va fi numai unul, ér sêrbătorile 50 bani, făcuse pe toți să renunțe d’a vedé esposițiunea în prima ți; astfel odată serviciul de inaugurare terminat și membrii plecați pe-acasă, totul remăsese pustiu.

Deci făcui și eu ca toți: mi-amânai visita pe alta dată când voiu puté cel puțin merge însoțit de mai mulți prieteni, ca astfel să am cui să-mi împărtășesc părerile: mulțămirea și nemulțămirea mea.

Astăđi voiu merge și ve voiu scrié ce-am vedut.

A. C. Șor.

Reuniunea femeilor române din Abrud,

Abrud-sat și giur, pentru înființarea unei școle de fetițe, ținū adunarea sa generală în Abrud-sat, la 8/20 septembrie, fiind preșenți:

Domnele: Anna Gall președintă, Anna Filip vice-președintă. Membre: Elena Adamoviciu, Iosefa Ciura, Maria Vlad, Amalia Candrea, Constanța Balint, Maria Trifan, Ludmila Draia, Elena Bariț, Ana Lobonț, Florentina Têrnevean, Amalia Tobias, Ioana Bălos, Roza Pop, Maria Kôvâri, Iulia Vasiu, Maria Pop, Eugenia Pop, Maria Fizeșia, Margareta Balta, Maria Boer, Iulia Luiza, Elena Mekei, Fani Albescu, Sofia Țulescu din Caianul de jos, Roza Henzel, Anna Lazar, Maria Sinca din Biscaria, Maria Dan, Elisabeta Cióra, Maria Tuhut, Maria Coroiu, Anica Teleguț, Anica Anca, Elisabeta Leac, Maria Marc, Maria Leterna;

Domnișorele: Iulia Filip, Eugenia Tobias, Florentina Kôvâri, Rozina Tobias, Elena Balta, Maria Macavei, Neti Gall, Lucreția Totoian, Aurelia Henzel, Luiza Drumariu, Lucreția Adamoviciu, Lucreția Șuluț, Elena Șuluț, Maria Vișia, Leontina Faur, Eugenia Ciura, Mariana Balos, Leontina Faur, Antoineta Ivascu;

Domnii: Ioan Gall, Alesandru Filip, Gerasim Candrea, Iosif Draia, dr. Adalbert Balint, Aron Gioran, Ioan Têrnevean, David Candin, George Balta, Solomon Coroiu, Nicolau Sinca Biscarea, Nicolau Lobonț, Alesandru Sava, Ioan Todescu, Alesandru Drumariu, Pompiliu Șuluț, Absolon Faur, George Mogoș, Alesandru Deonca, Petru Fizeșan, Nicolau Cirlea, Alesandru Tuhut, Valeriu Henzel, Nicolau Adamoviciu, Victor Bariț, Dionisiu Bălos, Nicolau Vlad, Sevastian Henzel și Ales. Ciura secretar.

Dna presidentă deschise adunarea la 3 ore după amiédă prin o vorbire binestimțită.

Secretariul Alesandru Ciura ceti raportul despre activitatea comitetului în decursul anului espirat 1882/3, despre care adunarea a luat act cu plăcere.

Domna cassariță Ana Ivascu substernū rațiociniul censurat de cătră comitetul Reuniunii, spre a fi revizuit și de cătră adunarea generală. Din acesta se vedū, că dela 1 ianuarie până la acesta adunare au intrat 1176 fl. 82 cr., au eșit 1105 fl. 75 cr., deci restul e 71 fl. 7 cr. Afară de acesta sumă, Reuniunea mai are depuși la „Albina” din Sibiu 1933 fl. 41 cr., ér în obligațiuni pe la privați 1065 fl. 60 cr.; deci fondul are cu totul 3070 fl. 8 cr. Rațiociniul aflându-se corect, domnei cassarițe i se votéză absolutoriu și mulțămîtită.

Se votéză bugetul pe anul 1883/4, în suma de 20 fl.

Se esmite o comisiune pentru înscrierea membrilor noi, și încassarea de tace dela membrii vechi și noi, comisiunea se corapune din domnele Anna Lobonț și Florentina Têrnevan.

Dna presidentă intonând necesitatea imperativă de a se deschide școla de fetițe în anul 1885, pune la dis-

cusiunea adunării generale acesta propunere a comitetului Reuniunii și rogă adunarea generală s'o aprobeze. Luând cuvântul dl protopresbiter Ioan Gall, motivează deschiderea școlii în 1885, arătând lipsa ce se simte de a se instrui copilele în limba română; arată că venitele Reuniunii în anul expirat se urcară la suma de 6—700 fl. și-și exprimă firma convingere, că decă Reuniunea ar stărui, ca școla de fetițe să se deschidă mai curând, atunci se mai pot spera ajutoare, și propune ca să se subșternă rugări bine motivate spre a se esoperă ajutoare dela vener. consistoriu, dela onor. Reun. a femeilor române din Brașov, dela institutul de credit și economii „Albina” din Sibiu, precum și dela Asociațiunea Transilvană. Tot în sensul acesta vorbește și dl dr. Adalbert Balinth, recomandând între altele ca și preoțimea din giur să fie rogată, pentru buna spriginire, și colectare de bani, în favorul Reuniunii.

După o desbatere serioasă, și după ce dna presidentă Anna Gall declară, că deea se va deschide școla de fetițe în 1885, atunci dsa ofere Reuniunii 50 fl. și dna Iuliana Vaș promite a da case pentru școla ce s'ar înființa în 1885, adunarea luând cu bucurie și mulțumită act de aceste oferte, decide ca comitetul să cercete toate mijlocele posibile, și în specie să se subșcernă câte o rugare bine motivată către vener. consistoriu arch. gr. or. din Sibiu, către onor. Reuniune a femeilor române din Brașov, către institutul de credit și economii „Albina” în Sibiu și în fine către Asociațiunea transilvană, și decă se va constată, că se poate deschide școla în 1885, fără de a se atinge capitalul, adăugându-se la acesta și ceva din interesele anuale: atunci școla se va deschidă.

Comisiunea emisă pentru înscrierea membrilor și încasarea tacselor raportază, că s'au înscris ca membre fondatoare cu câte 10 fl. dōmnele: Amalia Candrea, din Cămpeni, Constanța Balinth din Roșia, Ana Lazar din Abrud, Eugenia Pop din Abrudsat, Sofia Țiulescu din Caiianul de jos, Elisabeta David din Bucium, Maria Boer și domnișorele Elena Balta și Maria Vișia din Abrudsat; ca membre ordinare dōmnele: Fani Albescu, Maria Trifon, Maria Sinca din Biscaria, Maria Tuhuț, Elena Mekei, Julia Luisa, Maria Pop și domnișorele: Eugenia Tobias, Rozina Tobias, Aurelia Henzel, Lucreția Adamoviciu, Florentina Kővári, Maria Macavei, Lucreția Șuluț, Elena Șuluț, Luisa Drumariu, Mariana Bălos, Leontina Faur și Antoineta Ivascu.

Ca membrii ajutatori domni: Absolon Faur, Solomon Coroiu, George Balta, George Șuluț, Aron Cioran, Ioan Tėrnovean, Iosif Draia, dr. Adalbert Balinth, George Mogoș, Alesandru Deonca, Nicolau Sinca din Biscarea, Petru Fizeșan, Gerasim Candrea, Pompiliu Șuluț, Nicolau Lobonț, Nicolau Cirlea, Alesandru Drumariu, Alesandru Tuhuț, Valeriu Henzel, Nicolau Adamoviciu, Victor Bariț, Candin David, Alesandru Filip, Dionisiu Bălos și Ioan Todescu.

În sfirșit raportază, că s'a colectat dela membrii vechi 27 fl. v. a. și dela membrii noi 78 fl. v. a. suma 105 fl. v. a.

La propunerea comitetului, adunarea proclamă de membre onorare ale Reuniunii pe dōmnele: Maria Cosma, Ecaterina Gall, Iudita Măcelariu, Constanța de Dunca-Schiau, Carolina Balinth și Aurelia Vulcan.

După aceste adunarea se încheiă.

Serata „Junimei” în Rădăuți.

— La 30 sept. st. n. —

Societatea academică „Junimea” a studinților români dela universitatea Francisco-josefină din Cernăuți,

având înaintea ochilor părtinirea călduroasă a onorabilului public român, dovedită la mai multe întreprinderi ale sale în mod evident, se constituie și de astă dată într'un comitet pentru arangiarea unei serate național-române cu scop filantropic.

Venitul curat fu destinat în favoarea Societății școlare „Dragoș” din satul Volovăț pentru ajutorarea școlarilor săraci dela școla normală de acolo. În fie-care an oferă apoi Volovățul căți-va studinți români la gimnasiul cu clase paralele româno-germane din Sucéva — firesce pentru despărțământul român. E un ce necesar pașul acesta, și e de recomandat tuturor învățătorilor români dela școlile normale din Bucovina, căci numai așa vom ajunge a ave un gimnasiu românesc în Bucovina.

Serata avu loc în 30 sept. st. n. în orașul Rădăuți în sala otelului opidan.

A fost o seră plăcută și memorabilă pentru participanți seră acesta, și ni dădu cu o dovadă mai mult, cumcă Românul — numai să voinască — atât în lucru cât și în petrecere nu stă inderetru națiunilor conlocuitoare.

Însă scopul scrierii mele afară de acesta este cu mult mai vortos de a încunoscinti pe on. cetitori a fōiei „Familia” despre frumosul progres al junimei noastre române, dovedit cu acesta ocaziune din partea ei în totă privința. Dic acesta despre junimea viguroasă a secului nostru bărbătesc, care cred, că merită totă atențiunea serioasă din parte-ne pe terenul social. Dēnsa nu are nici un privilegiu, ca să tăcem despre smintele ei; dară s'ar comite păcat, când nu i-am da lauda cuviincioasă, când o merită. Zelul neobosit al junimei române a înălțat balurile românești la rangul de bal de elită. Și trebuie să amintim, că balurile Societății acad. „Junimea” și-a câștigat acest renume tocmai prin caracterul lor espres național. ~~Publicul s'ar~~ deja, că la aceste baluri nu numai se adună o societate distinsă, dar totodată se ved niște jocuri și costume, și se aud niște melodii naționale române cari se deosebesc cu totul de șablonul celorlalte baluri.

Eră aproape la 9 ore, când intrai și eu în sala de dans, ce eră încă gōlă; după puține minute însă publicul începă a se adună, și în scurt sala sēmēnă unui florar inzestrat cu cele mai frumoșe și nobile flori. Fericite de acel june, căruia sōrtea i permise a privi în acest paradis terestru, unde ochii nu se mai putură de ajuns delectă la privirea atător ingeri răpitori, cari primblându-se grațios dealungul salonului, se amuzau conversând și cochelând cu tinerii cavaleri români. Ce farmec răpitor desvoltau schinteile ochilor lor și câte surisuri pătrundătoare și șoptiri tainice pătrundeau până la adâncul inimii. Însă sunetul puternic al muzicei escelente me făc să tresar, ea începă a intonă hora, cu care începă dansul și cu el o petrecere vivie și plăcută.

După ce se mai jucară puține jocuri, sosi „Romana”. Nu pot să ve descriu plăcerea, ce o simțiam cu toții, vedând, cu câtă grație și elegantă sciu frumoșele noastre româncuțe a jucă acest joc frumos național român. Entuziasmul ajunsese aici la culme și pe mai mulți neromâni i vedurăm intrând în rēndul dansatorilor. Velselia eră generală, ea se reflectă pe toate fețele.

Toaletele în genere au fost moderate, dară, de prezente cu gust bun alese și compuse — un fenomen nou la noi — de orece se scie, că lucsul introdus prin ovrei a fost început a deveni o patimă daunaciōsă pentru români.

Cel mai frumos și pitoresc aspect ne oferiră 9 dame îmbrăcate în costume naționale, cari atraseră asupra lor atențiunea și privirile generale. Chiar neromânii acuma s'au dedat cu dēnsele și pe mai mulți

din ei i auđiai criticănd între olaltă și exprimăndu-și păreriile asupra celui mai frumos și gustuos costum.

Sciu că pe amabilele cetitoare le va interesă a află, cine a fost regina balului, și ce toalete s'au vedut. Nu voi s'eu fia tare indiscret, că toate au fost frumoșe și fermecătoare, totuși însă voi numi cu numele din cununa splendidă de dómne și damicele, ce au infrumusețat acest bal, pe acele, ce au escelat în costume naționale: Dna Chelariu născ. Isopescu, dna Aglaia Macoveiu născ. Petrescu și drele Aurora și Aglaia Patraș, Maria Cerniavschi, Ilaria Isopescu, Minodora Nastasi, Eleonora și Aspasia Maghiar.

Publicul neromân încă a oferit un contingent mare. Venitul curat încă nu este fixat, se vorbește însă, că este considerabil.

Astfel decurse această noapte și cu ea animositatea și vioiciunea până 'n zori, când apoi ne despărțirăm ducend fte-care cu noi impresiunile cele mai plăcute și un souvenir frumos și neuitat.

Averchie Macoveiu.

C e e n o u ?

Pré Ssa Mihai Pavel, episcopul Orăđii-mari, după ce în sinodul din toamna trecută a făcut promisiunea solemnă d'a asigură viitorul gimnasiului din Beiuș, d'ilele trecute a îndeplinit erăs un act filantropic național, care i va atrage de nou recunoștința și stima tuturor omenilor de bine. Pr. Ssa a dăruit în săptămâna trecută seminarului gr. c. de băeți din Oradea-mare 200 de buți de vin holodan, cu condițiunea ca vëndându-se vinul, capitalul câștigat s'eu formeze un fond din al cărui venit s'eu se cumpere vestminte pentru tinerii mai săraci din alumnii aceluși seminarium. Buțile fiind de câte 5-6-7 hectolitree și conținend vin începnd din 1874, prețul ce se pôte speră, se va urcă la 20,000 fl.

La Seghedin se va deschide în 15 l. c. o mare festivitate. În ziua aceea va sosi acolo regele ca s'eu vedă orașul reconstruit după inundare. Cu asta ocaziune se vor întruni acolo și represintanții tuturor corporațiunilor din țără. Biserica română va fi represintată prin episcopii și alți fruntași ai sei, conduși de ambii mitropoliți. Festivitatea are s'eu țină trei zile.

Hymen. Dl. dr. Ioan Crișan, profesor la institutul „Andreian” din Sibiu, la 7 octombrie st. n. ș-a serbat cununia cu domnișóra Maria Roșca în Sibiu. — Dl. dr. Dimitrie Magdu, avocat în Arad, s'a logodit cu dșóra Teresia Borlea, fiica dlui Sigismund Borlea, fost deputat dietal și actualminte proprietar în Baia-de-Criș.

Castelul Peles, palatul dela Sinaia al regelui Carol I s'a inaugurat în duminica trecută. Inteu s'eu făcut serviciu divin, la care a oficiat Primatul; apoi un general a cetit istoricul castelului, care cuprinde și numirea ce i s'a dat de „Castelul Peleș”, și actul fu subscris de Maj. lor și de cătră toți cei invitați. Mergend apoi la ușa palatului, regele o deschise cu cheia ce avea la sine. Maj. Lor intrară astfel, cu mitropolitul și cu toți cei invitați percureră toate salele, cari fure stropite cu apă sfințită. La 2 ore urmă prândul, la care mitropolitul pronunță primul toast pentru regele și regina. Regele dișe al doile toast, spunend că scopul pentru care a ridicat acest castel în munții Carpaților, a fost ca s'eu înfișă în pământul României temelile locuimței sale, și acesta ca una din doveđi, că legat este cu pământul și cu sufletul acestei țări și 'nchină pentru mărirea și fericirea României. Dl. Dimitrie Ghica, președintele Senatului închină pentru fericirea regelui și a reginei. Ilustrul nostru poet, dl V. Alecsandri, în câteva cuvinte, pe cari „Românul” le numește „sânțirea românescă a Castelului” ură toate fericirile dorite

proprietarilor palatului. Dl. generar Cernat redică un toast în numele armatei. În urmă dl C. A. Rosetti, președintele Camerei, pofti toate fericirile ce se cuvîn proprietarilor Castelului Peleș, cari au înfișat temelile lui în rărunchii Carpaților, precum prin faptele lor au lucrat și lucrază d'a se 'ntruni cu aspirațiunile, cu simțimintele, cu inimile tuturor Românilor.

Adunarea din Lipova. În nrl de astăzi al foii noastre publicăm socota despre vinitul concertului și balului, cari s'au dat în Lipova cu ocaziunea adunării generale a Societății pentru fond de teatru român. Din această socotă se vede, că vinitul curat din bal și din concert este 439 fl. 40 cr.; adăugendu-se această sumă la ceea de 486 fl. 35 cr., intrată dela membrii și publicată în nr. 33 al „Familiei”, rezultatul e că întregul vinit curat al adunării din Lipova este 925 fl. 75 cr.

Lambrior a murit! Această scire durerosă ni-o aduc diarele din Iași, unde repausatul ocupă catedra de profesor la liceu și la școala militară de limba română și istorie. Lambrior a fost unul din cei mai distinși învățați români, care ca limbist ș-a făcut nume neperitor. El ș-a terminat studiile la școala de „Hautes études” dela Paris și s'a specializat în limba română. Cercetările sale sânt publicate în diuariul „România” din Paris. El a fost numai de 37 ani. În mormentarea-i s'a făcut, vineri (5 oct. st. n.); au ținut cuvântări dnii Burla, Dimitrescu, Savinescu, Misir și doi elevi ai adormitului.

La Născud în 4 oct. s'a serbat a 21-a aniversarie a înfișării gimnasiului. S'eu dat un bal în folosul studenților bolnavi, însă a fost atât de slab cercetat, încât a produs — deficit. Causa însă va fi fost și timpul nepotrivit.

Călindarul lui Păcala. Acesta va fi titlul călindarului umoristic, care va apăre pentru anul viitor 1884 în editura „Familiei” în Oradea-mare. Călindarul acesta va fi o continuare a celui apărut pentru anul curent cu numirea „Catastihul Dracului”, dar va ave un format mai mare, și va cuprinde și tērgurile, precum și scara de timbre. Teceștul va fi intercalat de vr'o 30 de ilustrațiuni umoristice. Prețul rămâne tot acelaș, 40 cr.; după 10 esemplare s'eu dă al 11-le ca rabat. Doritorii de a-l ave s'eu se adreseze la administrațiunea foii noastre, căci călindarul se află deja sub tipariu.

Ucigătorii lui Majláth, Spanga, Pitély și Berecz, au fost condamnați la mörte prin ștrēng; toți trei au apelat.

Societatea pentru fond de teatru român.

Socotă generală

Despre banii, ce au încurs la comitetul central de primire a Societății pentru fond de teatru român — cu ocaziunea adun. generale din 6 și 7 aug. 1883 ținute la Lipova.

A.

Titulo: Tacse de membrii pe un an
cu 5 fl. 40 fl. — cr.

Titulo: Tacse de membrii ajutători 95 fl. 50 cr.

Suma 135 fl. 50 cr.

Acești banii împreună cu cōla contribuenților s'au și predat dlui președ. al Societății pentru fond de teatru român — cu ocaziunea adunării generale și s'au publicat în „Familia” nr. 33.

B.

Titulo: Spese de primire au încurs . 218 fl. 05 cr.
(Lista contribuitorilor urmază mai la vale. Red.)

Venitul dela concert	379 fl. 40 cr.
Venitul dela bal	235 fl. 50 cr.
Suma	832 fl. 95 cr.

C.

Spesele: Pentru tipărituri, poştă, telegraf, recvisite de scris, musică, sala de joc, decorare, iluminare, şatra, arangierea şi spargerea şatrei, servitori, cărăuşe, panduri, pompieri

Venitul curat	440 fl. — cr.
Detragând portul poştal	— fl. 60 cr.

S'au trimis la adresa dlui George Szerb) cassariul Societăţii pentru fond de teatru român) 439 fl. 40 cr.

Notă. Cu ocasiunea balului au suprasolvit: Dnii G. Lazaru 3 fl. 50 cr. Aureliu Suciu 1 fl. 50 cr. G. Radnean 2 fl. Ioan Draga 1 fl. Aureliu Petroviciu 1 fl. 50 cr. M. Antonoviciu 50 cr. Kabdebo 1 fl. 50 cr. Şerban 50 cr. Coman 50 cr. Ant. Folez 1 fl. 50 cr.

Lipova la 16/28 aug. 1883.

Din însărcinarea comitetului central de primire

Ioan Tudulescu
notar.

Consemnare

despre banii incurşi ca spese de primire cu ocasiunea adunării generale a Societăţii pentru fond de teatru român, ținută în opidul Lipova la 6 și 7 august st. n. a. c. în urmarea apelului.

Din Lipova: Rds. D. I. Ţieran prot. in Lipova 5 fl. D. Borbola avocat 3 fl. Grig. Marienescu canc. la judeţ 2 fl. A. Micu vice not. 2 fl. A. Popoviciu opincariu 2 fl. Lad. Panaiot not. 2 fl. I. Ardelean not. la mēsa orfan. 1 fl. Nic. Roşiu cogiocar 1 fl. Ioan Schelegia preot in Lipova 1 fl. Vas. Cismaş preot in Dorgoş 1 fl. St. Draia cogiocar 2 fl. Const. Popoviciu 2 fl. St. Hodogiu 2 fl. Dim. Cismaş 1 fl. Crist. Bichicean 2 fl. P. Schelegia 1 fl. Pavel Jancu 1 fl. Dna Barboş 1 fl. Vēd. Simon 50 cr. I. Fogaraşi 50 cr. Nic. Iovan 50 cr. Nic. Angel 1 fl. I. Muntean 50 cr. C. Saviciu 1 fl. Em. Ardelean 30 cr. Teod. Damacuş 50 cr. Nicolau Mircu 1 fl. Part. Popoviciu 2 fl. Al. Ciordan 1 fl. Teod. Taloş 1 fl. I. Muntean 50 cr. Mich. Isac 50 cr. Iacob Raţ 1 fl. G. Barna 2 fl. Nic. Muntean 5 fl. Nic. Bradean 1 fl. Vas. Muntean 2 fl. Pet. Perii 1 fl. St. Simon 1 fl. Vas. Secheşan 1 fl. Cristof Mircu 1 fl. Petru Candea 1 fl. V. Eftimie 1 fl. Nic. Caprucean 1 fl. At. Naraenţiu 1 fl. Nic. Rusu 1 fl. At. Popi 2 fl. D. Muntean 1 fl. And. Daliciu 1 fl. Iul. Marcoviciu 1 fl. Ios. Brata 40 cr. Fl. Bugi 3 fl. Rom. Onu 1 fl. And. Grozi 50 cr. D. Grozi 50 cr. E. Dehelean 60 cr. I. Ardelean 2 fl. M. Vaşescu 1 fl. Ioan Nedelcu 60 cr. P. Andras 1 fl. T. Marian 1 fl. Grig. Andraş 2 fl. Dim. Flueraş 1 fl. G. Novac 1 fl. P. Pap 1 fl. Sim. Mircu 1 fl. G. Bucur 1 fl. P. Petroviciu 1 fl. Fraţii Daina 1 fl. G. Daina 1 fl. C. Tocaciu 1 fl. G. Damacuş 1 fl. I. Puţiu 1 fl. I. Sendrei 1 fl. J. Nichi 1 fl. At. Micu 1 fl. Crist. Giuchiciu preot in Lipova 2 fl. N. Ursulescu 50 cr. Savu Haiduc 60 cr. G. Bogoi 1 fl. I. Muntean 1 fl. Ioan Puticiu 1 fl. Z. Caprucean 1 fl. N. Boşorogan 1 fl. N. Milos 1 fl. Simeon Tomescu preot in Sistaroveţ 1 fl. Vas. Joţica adj. not. in Sistaroveţ 1 fl. M. Suciu pădurar in Sistaroveţ 2 fl. V. Ioanoviciu preot in Cavin 4 fl. Nic. Stoianoviciu preot in Chesinţ 1 fl. I. David 1 fl. M. Martin docinte in Alioş 1 fl. Dim. Miut preot in Fibiş 1 fl. E. Vuia docinte in Fibiş 1 fl. N. Lepa 1 fl. V. Şumar 50 cr. I.

Groza preot in Fereghaz 1 fl. D. Dimitrieviaiu 1 fl. G. Stoian 1 fl. V. Velin 1 fl. Voicu Hamsea preot in Fiscut 3 fl. Nic. Bogdan preot in Săn Nicolau mic 2 fl. V. Adamoviciu 1 fl. V. Zamfiroviciu not. in Alioş 1 fl. V. Chisan 50 cr. M. Miloş 50 cr. N. Vlad 50 cr. V. Gruescu 1 fl. A. Peia 50 cr. M. Laz 50 cr. P. Popoviciu 50 cr. Dim. Veche not. in Dorgoş 1 fl. M. Magdu preot in Şoimoş 1 fl. I. Vuculescu preot in Şoimoş 1 fl. G. Boc docinte in Sistaroret 1 fl. D. Pănea preot in Pauliş 2 fl. Ioan Beleş preot in Odvoş 2 fl. V. Popoviciu 1 fl. S. Tamaşdan preot in Pecica 2 fl. Dionisiu Pascuţ avocat in Faget 1 fl. I. Novac 1 fl. A. Gaitan 1 fl. Vas. Crişan 1 fl. P. Corcan 50 cr. Micşa 1 fl. A. Popescu not. in Hodoş 1 fl. And. Popescu preot in Zabalt 1 fl. P. Stefanoviciu 1 fl. Dim. Istfan 50 cr. I. Dragan 50 cr. I. Iosif 50 cr. I. Labaşan 50 cr. Ne. Avram docinte 50 cr. Al. Nemeş preot in Ususeu 2 fl. Vas. Beleş protop. in Varadia 1 fl. Iosif Jorgoviciu preot in Curesdia 1 fl. I. Clombeş preot in Hodoş 50 cr. Tomi 75 cr. George Saviciu not. in Naidorf 2 fl. George Georgieviciu calţunar in Lipova 5 fl. G. Muntean 2 fl. Dabiciu not. in Chesinţ 7 fl. G. Pap not. in Şoimoş 3 fl. Georgie Cogiocar cassar orfan in Lipova 1 fl. P. Popoviciu preot in Ecica 3 fl. Daju notar in Toracul-mare 2 fl. L. Negron 1 fl. C. Negron 1 fl. S. Tomescu preot in Sistaroveţ 1 fl. Avram Blagoescu 50 cr. Ioan Tomescu 30 cr. Teaha Cornea preot in Chizdia 2 fl. Ilustr. D. episcop Ioan Meţian 10 fl. Ilustr. D. episcop Victor Mihali 2 fl. 50 cr. Ioan Boroş preot in Zabran 2 fl. Vas. Zorlenţan preot in Capuţa 1 fl. T. Cosma 50 cr. Moise Magdu preot in Şoimoş 6 fl. Teodor Stan preot 3 fl. Nicolau Barna 1 fl. Suma 218 fl. 5 cr.

Opidul Lipova 12 august 1883.

Ioşif Suciu
părer ca cassar.

Călindarul săptămânei.

Ziua sept.	st. n.		Numele sântilor şi sër-bătorile.	Sorele resare	Sorele apune
	v.	si.			
Duminecă	2	14	Mart. Ciprian.	6 16	5 15
Luni	3	15	Mart. Dionisie.	6 17	5 14
Martţi	4	16	Păr. Ierotei.	6 18	5 12
Mercuri	5	17	Martiră Haritina.	6 19	5 10
Joi	6	18	Apost. Toma.	6 20	5 8
Vineri	7	19	Mart. Sergie.	6 22	5 7
Sâmbetă	8	20	Cuv. Pelagia.	6 23	5 6

Serile de toamnă şi de ernală

incepēnd in curēnd, ne luăm voia a recomandă atenţiunii publicului cetitor romānese fōia nōstră, care tinde a produce abonanţilor sei momente de distracţiune instructivă.

Dnii a căror abonamente espiră cu nrl trecut, când se incheiă treilaniul jul.—sept. sūnt rugaţi sē binevoiescā a-şi rennoi de timpuriu abonamentele, căci a conto nu putem trimite fōia nimenuia. De aceea şi cei ce nu ş-au refuit încă proţul de abonament, sē pot-tescā a-şi achită datorile.

Cei ce nu mai vor sē fie abonaţi, sūnt rugaţi a ne innapoiā nrl acesta, ca sē-i ştergem din registrul abonanţilor.

Proprietar, redactor respundător şi editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare. Strada principală.